

Comerțul bucureștean, factor important în determinarea prevederilor cu caracter economic ale tratatului de la Cuciuc Cainargi — 1774

Comerțul bucureștean ocupa o parte însemnată în viața economică a țării noastre în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea. Negustorii bucureșteni aduceau mărfuri de peste hotare, întrețineau legături cu casele și reprezentanțele străine, desfăceau peste hotare mărfurile și produsele românești și se ridicau mereu, mai insistent împotriva ingerințelor Imperiului Otoman. Activitate neagră de boieri altădată, comerțul devenise după 1750 o preocupare și pentru unii din aceștia, destul de mănoasă și cu îmbogățiri rapide.¹ Nici domnii țării nu se țineau deoparte.

Negustorii bucureșteni întrețineau legături strinse cu Constantinopolul, cu orașele mari din Peninsula Balcanică, cu toate orașele românești, apoi cu cele din Rusia și Polonia, dar mai ales cu Viena și în această perioadă aduceau articolele de lipscărie direct de la sursă. Piața bucureșteană devenise atât de importantă încât epidemia de ciumă din Țara Românească producea îngrijorare organizatorilor tirgului din Leipzig (Lipsca). Angroșii bucureșteni (toptangii) desfăceau mărfurile în oraș la prețuri dinainte stabilite între ei și consemnate în zapise. Detașii, negustorii cu amănuntul se numeau negustori cu paralicul.

Pe la 1749 orașul era în plină dezvoltare și activitatea lui comercială aducea un suflu de viață întregii țări. Cele patru tirguri principale : Tirgul din Năuntru de lângă Curtea domnească, Tirgul de Sus dinspre Hanul lui Șerban Vodă, Tirgul Cucului de lângă Sfântul Gheorghe Nou și Tirgul de Afară de la Obor, hanurile, ulițele, piețele erau pline de oameni : țărani, negustori români și greci, evrei, armeni, turci și nemți, unguri, sârbi, bulgari și din cînd în cînd francezi și italieni.

După 1750 Viena începuse să fie din ce în ce mai prezentă cu articolele sale pe piața Bucureștilor. Atît Compania din Brașov cit și cea din Sibiu mijlociau exportul austriac în Principate. Alte articole noi erau pinza și barchetul din Moscova, oțelul și fierăriile din Tula. Mărfurilor rusești li se prevedeau un mare succes pe piața bucureșteană². Cu toate acestea atracția deosebită pe care o avea Lipsca a făcut ca după 1750 Ulița Mare să fie numită Lipecani.

Negustorii bucureșteni își întemeiaseră la Lipsca o foarte bună reputație. Casele de comerț din București cum erau : Kiriak Mărgărit, Zamfir Du-

¹ Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, București, 1996, p. 300—313.

² Constantin C. Giurescu, *Les relations économiques entre les roumains et les russes jusqu'au Règlement Organique (1832)*, Bucarest, 1947, p. 44.

mitru, Frații Constantin Popp, Diamandi Anastase, Kircă Anastasiu și comp., luau mărfuri pe credit². Se mențineau întinse relațiile și cu alte orașe : Berlin, Magdeburg, Breslau.

Pe piața bucureșteană au apărut mai insistent după 1750 mărfurile englezești. În același timp camerele de comerț din Lyon și Marsilia adresaau memorii la Paris, Ministerului Afacerilor Străine pentru introducerea mărfurilor lor la Iași și București.

În 1761 Prusia obținea dreptul de a face comerț în toate țările dependente de Imperiul Otoman așa cum obținuse Franța în 1569, Anglia în 1580, Olanda în 1612 și Austria în 1615. Înmulțirea schimburilor comerciale cu Apusul⁴ îi neliniștea pe turci. Comerțul bucureștean folosea tot mai des pentru înlesnirea operațiunilor financiare instrumentul care anunța și la noi apariția și dezvoltarea capitalismului : poliția, bilețul la ordin⁵.

Paralel cu procesul de extindere al comerțului bucureștean atras în orbita schimburilor internaționale de țările capitaliste, s-a dezvoltat și procesul de pătrundere tot mai insistentă și mai puternică a lui în târgurile, orașele și satele românești contribuind la creșterea condițiilor de formare și întărire a pieței interne, a pieței naționale. La 31 mai 1750 Grigore Ghica anunța negustorii bucureșteni că va așeza la Sin Petru târg la Pătroala pe moșia Mitropoliei și le porunceă să se ducă cu mărfurile acolo. La 1752 se așeza târgul Pantelimonului la Sfânta Maria, vama o lua mănăstirea zidită de Grigore II Ghica. Negustorii bucureșteni erau prezenți la târgurile de la Giurgiu, Buzău, Slobozia, la târgul Rurenilor. În comerțul bucureștean erau interesate și mănăstirile⁶, fie prin chirilele prăvăliilor fie prin desfacerea produselor de pe moștile numeroase pe care le aveau. Din scutirea pe care la 20 iunie 1760 o primea mănăstirea Colțea se desprind obligațiile la care erau supuși negustorii : fumărit, căminărit, vamă, vin domnesc, ortul vătășesc și „alte angarii de toate câte dau alte pîvnițe”. Prăvălii și pîvnițe numeroase aveau în București mănăstirile : Radu Vodă, Mihai Vodă, Cotroceni, Sfânta Ecaterina, Sfântul Gheorghe Nou, Sfântul Spiridon, Colțea etc.

Organizarea sub formă de breaslă a negustorilor bucureșteni se menținea în a doua jumătate a secolului al XVIII-lea⁷. În fruntea breslei se afla starostele care potrivit cărții domnești din 11 februarie 1775 era dator : „...a căuta trebile și judecățile i alte socoteli ce vor ave negustorii între dinșii cu erotocrisis și altele cite cu porunca Domnii mele i

² N. Iorga, *Acte și Fragmente*, București, 1916, p. 383. La 21 februarie 1764 regele Prusiei scria ambasadorului său din Constantinopol despre trimiterea unor împuterniciți ai firmelor prusiene spre a încasa datoriile de la negustorii bucureșteni.

⁴ Constantin C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul originilor și dezvoltării burgheziei române pînă la 1848*, București, 1972, p. 109; N. Iorga, *Istoria comerțului românesc. Epoca mai nouă*, București, 1925, p. 45.

⁵ Constantin C. Giurescu, *Contribuțiuni la studiul originilor și dezvoltării burgheziei române pînă la 1848*, București, 1972, p. 119—120.

⁶ Constantin C. Giurescu, *Istoria Bucureștilor*, p. 309.

⁷ *Ibidem*, p. 288.

de la judecata d-lor veliților boleri i se vor orindui și catagrafii cind va fi cu treburintă și i se va porunci a face prăvăliilor și altor avacturi i alte prețuri de zestre după dreptate". El era ajutat de un logofăt „ostentilor la scrisul treburilor". Altit starosteale cit și logofătul se bucurau de privilegiu fiind scutiți de dările cunoscute. Negustorii care stringeau miera erau obligați să ia vedre de la staroste „înfierate cu fierul domnesc" și pentru fiecare vadă primea un galben turcesc de 2 taleri și 90 ban. De asemenea starosteale avea prăvălia de la hanul lui Zamfir și 2 liude scutiți.

Hrisovul din 6 noiembrie 1775 dat negustorilor brașoveni indică existența a 30 de reprezentanți permanenți în București scutiți de toate dările⁸ dar avind a da 400 de taleri pe an în două rinduri la câmara domnească și libertatea de a transporta marfa cu cărăușii prahoveni direct de la Brașov fiind scutiți de vămile de la Cîmpina și de la Carvasaraua bucureșteană. La 30 aprilie 1774 brașoveanul Manthe Gheorghiu pierdea o prăvălie în Tîrgul Cucului în favoarea vătăfului State Halepliu deoarece nu a putut arăta zapisul „zicind că-l are în Transilvania la pîstrare"⁹. Prin alegerea unui staroste cu vătășelul său organizarea brașovenilor din București se integra spiritului de solidaritate de breaslă proprie. Și alți negustori își aveau breslele lor : armenii, evreii, udrienii, brăilenii, dîrstorenii, chiproviceni¹⁰. Negustorii turci abuzivi și hrăpăreți¹¹ au fost înlocuiți după 1774 prin negustorii creștini.

La 1773 Grigore al III-lea Ghica a construit în București carvasaraua, clădirea vămii. El a revizuit întregul sistem vamal al țării sporind taxele și stabilind cotele pe care le aveau mănăstirile. Carvasaraua, schelele și oborul Tîrgului de Afară erau sursele de venit ale domniei pe care le enumera și banul Mihail Cantacuzino. Mai erau și : vama agăi, un ban de la oborul Bucureștilor pentru marele logofăt și cîte doi bani pentru marele vornic¹².

Comerțul bucureștean nu poate fi imaginat fără puternice clădiri din zid prevăzute cu bolți de cărămidă, care să asigure mărfurilor nu numai securitatea împotriva hoților dar și împotriva deselor incendii, în ale căror curți interioare și odăi ospitaliere se dădea posibilitatea întîlnirilor de afaceri și încheierii tranzacțiilor. Acestea erau hanurile. Solicitînd sume considerabile pentru construire și întreținere, hanurile bucureștene erau renumite în sud-estul european. Mihail Cantacuzino enumără deținătorii de hanuri : Mitropolia, mănăstirile și bisericile : Colțea, Radu Vodă, Mihai Vodă, sf. Ioan, Sărindar, Stavropoleos, Pogoniasis, Zlătari, Arhimandritului, Tuturor sfinților, sf. Spiridon vechi, sf. Atanasie, Foișorului, Bisericii Curții, sf. Gheorghe Nou.

Dintre negustorii bucureșteni de la mijlocul secolului al XVIII-lea se conturează puternic figura lui Constantin Boltașu fiul abagiului Con-

⁸ V. A. Urechia, *Istoria românilor, secol 1774—1786*, București, 1892, tom. II, p. 181—183.

⁹ I. Ionășcu, *Documente bucureștene privitoare la proprietățile mănăstirii Colțea*, București, 1941, p. 268—269.

¹⁰ Constantin C. Giurescu, *op. cit.*, p. 305.

¹¹ M. Cantacuzino, *Istoria Țării Românești*, p. 71.

¹² *Ibidem*, p. 58.

stantin cunoscut din documentele de la sfârșitul secolului al XVII-lea și al jupăneșei Gora. La 22 februarie 1740 Boltașu primea bandi adunați de starosteale Dumitrașco al lui Hagi Vasile¹². În iunie 1748 cumpăra cu zece pungi o jumătate de milion ocale de sare pentru mănăstirea Colțea¹⁴. La 29 octombrie 1747 închiria tipografia domnească a Școlii Văcăreștilor de la mitropolitul Neofit¹⁵. Un document din 29 mai 1752 amintește de toamna lui 1747 când „starosteale, episcopul Boltașu” însoțea pe domnitorul Constantin Mavrocordat prin București și-l consilia cu privire la casele construite de Dionisie al Pafosului. La 1752 Constantin Boltașu era „fostul episcop” al Colții¹⁶. Avea case mari cu grădină frumoasă în mahalaua Colțea alături de acelea cumpărate de clucerul Ionită Racoviță cu 630 taleri la 18 aprilie 1754. Documentul îl amintește pe Boltașu ca staroste¹⁷.

Ca mare negustor și staroste Boltașu a cumpărat moșii. Prin tranzacții succesive la 1 ianuarie 1726, 20 mai 1728 și 20 decembrie 1744 devenise stăpînul moșiei Roteni cunoscută la 1780 sub numele de Boltași¹⁸. La 1 octombrie 1763 dădea o prăvălie a sa veche din Șelari cu chirie de 24 taleri pe an¹⁹.

Alți mari negustori bucureșteni erau: Constandin cupețul sin Zamfir staroste²⁰, Tămase neguțătorul²¹, Dan Bogasierul²², Deftul preceupețul²³, Toma mîrgelar sin Ila mîrgelar²⁴, Dumitru băcanul²⁵, Ilie cofetarul²⁶, Dumitrache sin Zila zaraf²⁷, Radu sădăcarul²⁸, Petcu mătăsarul²⁹, Gheorghe sin Constandin proin staroste za negustori³⁰, Ion și Damian băcani asociați³¹, Trandafir Vlad negustor de vin³², Panalt lipscanul³³, Andrei brașoveanul³⁴, Mihalache erbarul³⁵, Hagi Chiriac era la 1763 giuvaergiu de frunte³⁶.

¹² I. Ionașcu, op. cit., p. 80.

¹³ Ibidem, p. 140.

¹⁴ Ibidem, p. 142.

¹⁵ Ibidem, p. 146—147.

¹⁶ Ibidem, p. 153.

¹⁷ Ibidem, p. 154—159.

¹⁸ G. Potra, Documente privitoare la istoria orașului București, 1549—1821, București, 1969, p. 458—459.

¹⁹ Arhivele Statului București (în continuare: Arh. St. Buc.), fond Mitropolia București, CCXIV/2.

²⁰ Ibidem, CCV/30.

²¹ Ibidem, ibidem.

²² Ibidem, CCLXIV/2.

²³ Ibidem, CCVI/23.

²⁴ Ibidem, CCXXII/41-b.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Idem, CCXLV/8.

²⁷ Ibidem.

²⁸ Idem, CCXXXIV/7.

²⁹ G. Potra, op. cit., p. 460—461.

³⁰ Ibidem, p. 462.

³¹ Ibidem, 464—486.

³² Ibidem.

³³ XXX, Documente privind istoria orașului București, București, 1960, p. 101.

³⁴ I. Ionașcu, op. cit., p. 154—155.

³⁵ N. Iorga, op. cit., p. 27.

Negustorii bucureșteni aveau deobicei prăvălii proprii. Așa de exemplu la 1 mai 1753 copiii lui Ștefan mărgelarul vindeau vâzului lor Andrei în ulița Șelariilor un loc de prăvălie cu 165 taleri³⁷. În zapisul Bălășei soția lui Gheorghe abagiul se arăta expres, la 13 ianuarie 1754 că prăvălia din mahalaua Răzvan pe care o vindea pentru 100 taleri, ca și celelalte prăvălii alăturate „sînt cu pămînt cu tot ale mele... după cum dovedesc zapisele cele vechi”³⁸. O altă prăvălie se vindea în Ulița mare la 1 iulie 1754 pentru 215 taleri cu locul ei cu tot³⁹. În zapisul de cumpărătoare din 4 mai 1756 al jupinului Petre pentru o prăvălie în Ulița mare cu pivniță care se vindea cu 560 taleri se sublinia că „să o stăpînească cu bună pace și să-i fie ohabnică de către noi și de către tot neamul nostru și i-am dat și zapisele cele vechi de cumpărătoare prăvălii”⁴⁰. O altă prăvălie în Șelari se vindea la 11 decembrie 1764 cu 550 taleri⁴¹, o alta la 9 iulie 1768 în mahalaua Răzvanului se vindea cu 160 taleri⁴² menționându-se de fiecare dată că se vînd deplin și se dau și zapisele cele vechi de cumpărătoare.

Multe prăvălii bucureștene erau însă pe pămîntul domnesc, mănăstiresc sau boieresc, negustorii fiind supuși la plata embaticului. La 21 mai 1751 marele vornic Constantin Dudescu hotăra ca toți chiriașii prăvăliilor bisericii domnești să dea 7 taleri și jumătate și nu 4 taleri cum „se obrăzniciseră”, iar cei care-și stricau prăvăliile cele vechi din lemn și făcuseră prăvălii cu pivnițe de piatră fără știrea și voia ecleziarhului și preoților să dea cîte 8 taleri pe an⁴³. Măgirdici armeanul lua la 26 octombrie 1755 o prăvălie cu chirie de 20 taleri pe an în Șelari a bisericii Grecilor pe care urma să-i dea jumătate la sfîntul Dimitrie și jumătate la sfîntul Gheorghe⁴⁴. O prăvălie a mănăstirii Radu Vodă închiria Zamfir Dumitru în Șelari la 26 octombrie 1760 cu 60 taleri pe an⁴⁵, alta de mărgelărie în Tîrgul din Năuntru se închiria la 23 aprilie 1762 cu 35 taleri pe an⁴⁶. Un loc de prăvălie al mănăstirii Radu Vodă se închiria la 1 august 1760 cu 22 taleri și o oca de ceară pe an⁴⁷. Hristea bogasierul dădea zapis la 23 aprilie 1760 egumenului de la Radu Vodă pentru o prăvălie „locul și lemnele tot ale mănăstirii” prin care se angaja să plătească chiria majorată⁴⁸.

Putem reconstitui mărimea prăvăliilor bucureștene din cartea de hotărnicie a locurilor mitropoliei de la 3 februarie 1764 în care se arăta „că

³⁷ XXX Documente privind istoria orașului București, p. 93.

³⁸ *Ibidem*, p. 96—97.

³⁹ *Ibidem*, p. 97—98.

⁴⁰ *Ibidem*, p. 100—101.

⁴¹ *Ibidem*, p. 113—114.

⁴² *Ibidem*, p. 115.

⁴³ G. Potra, *op. cit.*, p. 408—409.

⁴⁴ *Ibidem*, p. 430—431.

⁴⁵ Arh. St. Buc., fond Mănăstirea Radu Vodă, LVIII/19.

⁴⁶ Arh. St. Buc., fond Mitropolia București, CCVI/23.

⁴⁷ Arh. St. Buc., fond Mănăstirea Radu Vodă, LVIII/18.

⁴⁸ *Ibidem*, LXIX/1.

iate pă pod amîndouă prăvăliile stînjeni optu și măsurîndu-le stînjeni din piatra ce am pus-o supt lavița prăvălii den jos s-au împlinit acei opt stînjeni în colțul din sus al casii ceasuoaiei aproape de talpa casii⁴⁰. Stînjenu lui Șerban Vodă (19665) ne indică mărimea fiecărei construcții la stradă de aproape opt metri.

Cînd Ioniță vrea să-și facă la 26 octombrie 1759 prăvălie din piatră preoții de la biserica domnească, stăpîniîi locului, îi majorează chiria de la 2 la 15 taleri pe an⁴¹. Pentru locul prăvăliei Dumitrache rachierul plătea cîte 3 bani de stîngen la 20 august 1760, fiind loc domnesc⁴². În zăpiseul din 15 ianuarie 1761 jupînul Drăghici se obliga să plătească 12 taleri înșănu de două ori pe an după obicei ci „să albu a-l da acești taleri pe lună cite unul pînă la un an⁴³. Dumitru băcanul dădea la 26 octombrie 1761 cîte 20 taleri pe an cu mențiunea „să fiu volnic ce voi vrea să fac pe locul sfintelor biserici⁴⁴. Se observă cum se fac simțite vîltoarele raporturi noi, de alt tip decît cel feudal: chiria lunară, libertate și inițiativă după achitarea chiriei.

Mitropolia cumpăra prăvălii: la 20 februarie 1750 de la Zmaranda Bălăceanca aproape de hanul Șerban Vodă cu 2000 taleri unsprezece prăvălii cu pereți de cărămidă și patru locuri pe: „... care locuri sînt prăvălii de lemne făcute cu lemnele domnești și dau chirie pentru loc⁴⁵; sau primea prăvălii danie la 24 aprilie 1765 de la Maria soția răposatului Ioan vtori pîtar“. Patru prăvălii ale meleale din cărările de peste ceale vechi⁴⁶; la 12 mai 1775 o prăvălie de piatră cu pivniță tot de piatră se schimba cu 20 pogoane de vie în dealul Cernăteștilor din județul Saac⁴⁷. Către 1770 se constată în București o tendință de urcare a chirilor prăvăliilor dublată de solicitarea mai insistentă de a le prefăce din lemn în piatră, a lărgirii deci a volumului de bani investiți în comerțul bucureștean. Se înmulțeau și numărul tranzacțiilor privind prăvăliile și pivnițele.

Negustorii bucureșteni transportau mărfurile cu căruțele trase de cai sau de boi. Un drum la Constantinopol dura pînă la două săptămîni; un drum la Viena pînă la șase săptămîni. Ei se asociau și își însoțeau poverile cu oameni înarmați pentru securitatea mărfurilor și banilor. Drumul pînă la Oltenița avea două popasuri cunoscute: la Plătărești și la Negoiești. Stăpîniîi locurilor erau datori să repare podurile peste ape, iar negustorii aveau datoria plății unor taxe. Vestiți pentru cărăușia făcută în condiții bune erau prahovenii, comărnoclenii și cîmpinenii îndecosebi pentru drumul de la București la Brașov.

Comerțul bucureștean stimula circulația financiară și apreciem că zăpisele de împrumut la purtător sînt o formă originală, incipientă a poliței

⁴⁰ Arh. St. Buc., fond Mitropolia București, CCV/31.

⁴¹ *Ibidem*, CCV/31.

⁴² *Ibidem*, CCV/39. Apreciem că este primul document bucureștean care atestă chiria lunară.

⁴³ *Ibidem*, CCV/40. Considerăm că este primul document bucureștean care atestă plata chiriei anticipat pe un an.

⁴⁴ *Ibidem*, CCXXVII/17.

⁴⁵ *Ibidem*, CCXIV/7.

⁴⁶ G. Potra, op. cit., p. 484—485.

care anunța și la noi necesitatea unor forme noi. Din aprilie 1744 avem patru⁸² astfel de zapise: 800 taleri noi cu dobînda zece la doi și zălog în bijuterii, 1000 taleri cu dobînda zece a doi pe an și zălog în bijuterii de aur și diamante, 500 taleri noi cu dobînda zece a doi și cu zălog o pereche de cercei cu diamante, 800 taleri cu dobînda zece la doi și zălog o pereche de cercei cu cinci diamante. Alături de acestea circulau și împrumuturile cu dobîndă „zece cu unsprezece cu amanețuri și cu zapis”⁸³ în care se specificau numele celor două părți sau „am luat acești bani și am pus zălog un zapis de prăvălie și mi-au pus soroc de acum pînă într-o lună să aiba a da banii la soroc cu dobînda lor zece a doi și cu înțîmîță”⁸⁴ cu specificarea numelor participanților.

Cu toate greutățile impuse de epoca istorică⁸⁵ negustorii bucureșteni care aspirau și ei la situația boierimii — unii își zice în acte jupîni, iar soților lor jupînese⁸⁶ — au izbutit să-și apere interesele de clasă nu atît prin forma solidarității de breaslă cît mai ales minuiind cu pricepere vehiculul economic al progresului epocii, capitalul pe care erau stăpîni.

În istoriografia noastră s-au comis unele greșeli, prezentîndu-se în mod dogmatic, rupte de realități diferite teze marxist-leniniste, neluîndu-se întotdeauna în considerare realitățile țării noastre⁸⁷. Astfel se aprecia că: „În dezvoltarea comerțului exterior al țărilor românești un rol hotărîtor a avut Rusia. Luptînd împotriva Imperiului otoman, poporul rus a înlăturat monopolul turcesc asupra comerțului exterior al principatelor române”⁸⁸. Și alte lucrări susțineau așa zisul rol progresist jucat de Rusia țaristă în Balcani⁸⁹.

În istoriografia noastră se afirmă că prin pacea de la Căciuc Cărnargi — 1774 — „Poarta a fost silită să promulge un hattișerif — diplomă imperială — care garanta vechile privilegii ale țărilor române și prevedea garanții cu privire la colectarea și plata furniturilor către Poartă. Acest act era primul din o serie de hattișerifuri și de firmane prin care a fost

⁸² Muzeul de istorie a municipiului București, Inv. 25151—25154.

⁸³ Arh. St. Buc., fond Mîitropolia București, CCXKVII/18.

⁸⁴ G. Petra, op. cit., p. 465.

⁸⁵ Programul P.C.R., București, 1973, p. 29. „Exploatarea feudală a fost agravată de dominația marilor imperii vecine, otoman, habsburgic, țarist — înecosebi de dominația otomană — care prin războaie, prăzi și biruri au secătuit veacuri de-a rîndul averea țărilor românești”.

⁸⁶ Arh. St. Buc., fond Mîitropolia București, CCXXII/11-b „la mina dumnezeului jupînului Iile cofetarul și la mina jupînesei dumnezei Stancă”.

⁸⁷ Nicolae Ceaușescu, Expunere cu privire la activitatea politico-ideologică și cultural-educativă, prezentată la Congresul educației politice și al culturii socialiste, 2 iunie 1976, în „România pe drumul construirii societății socialiste multilaterale dezvoltate”, vol. 13, București, Edit. politică, 1977, p. 29. „Greșeli serioase s-au produs în interpretarea istoriei țării noastre...”.

⁸⁸ V. Ionescu, Contribuții la studiul glădirii economice a lui Nicolae Bălcescu, București, 1956, p. 4.

⁸⁹ B. F. Sîmăriov, Limbile române din sud-estul Europei și limba națională a R. S. S. Moldovenești, Chișinău, 1960, p. 63.

îngrădit treptat monopolul turcesc asupra produselor noastre⁶⁴. O părere diferită privind intensitatea monopolului otoman rezidă și în afirmarea că: „... după tratatul de la Kuciuk-Kainargi se ajunge chiar la o permisiune oficială în anumiți ani de a se exporta grâne, animale și produse animale în împărăția austriacă”⁶⁵ teză exprimată recent⁶⁶.

Promovind o concepție istorică științifică⁶⁷ apreciem că realitățile de la mijlocul secolului al XVIII-lea din țările noastre impuneau intereselor economice ale marilor puteri europene produsele și mărfurile românești, precum și locul specific favorabil de tranzit pe care-l reprezenta orașul București. Contribuția noastră se va adăuga și altor strădanii menite să pună și mai bine în relief lupta neîncetată a poporului român, pe diferite planuri, îndeosebi economic și diplomatic în secolul al XVIII-lea pentru libertate și neafirmare.

Prevederile cu caracter economic cuprinse în tratatul de la Cuciuc Cainargi — 1774 — mergeau pe linia precizării locului cîștigat de economia marfaro-bănească românească impus intereselor europene de comerțul bucureștean.

**Le commerce bucarestois,
facteur important
pour la détermination
des prévisions à caractère
économique du traité
de Cuciuc Cainargi — 1774**

RÉSUMÉ

Partant de la documentation, partiellement inédite, il en résulte que les commerçants bucarestois, à la moitié du XVIIIe siècle apportaient de l'étranger des marchandises — turques, russes, allemandes, italiennes, françaises, anglaises —, entretenaient des relations constantes avec les maisons et succursales étrangères, vendaient à l'extérieur des marchandises et des produits roumains et sans cesse ils se soulevaient plus instamment contre les ingérences de l'Empire Ottoman. Cet

⁶⁴ XXX Istoria României, vol. III, București, Edit. Academiei, 1964, p. 481.

⁶⁵ Constantin C. Giurescu, Probleme controversate în istoriografia română, București, Edit. științifică și enciclopedică, 1977, p. 119.

⁶⁶ Nicolae Ceaușescu, Căminare la aniversarea a 30 de ani de activitate a Academiei Ștefan Gheorghiu, în România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate, vol. 13, București, Edit. politică, 1975. „...pe plan mondial se fac frecvente încercări de a prezenta istoria dominației imperialiste, coloniale, politica de asigurare și jefuire a altor popoare promovată timp de secole, drept manifestări progresiste care au venit în sprijinul dezvoltării popoarelor asuprite... Se practică de asemenea premărirea acțiunilor unor cercuri reacționare din trecut, dându-li-se certificate care ar atesta așa-zisul lor caracter „progresist”, „eliberator”...”

article s'occupe en détail des critères d'organisation et des actions du commerce bucurestois, de la propriété bourgeoise et des moyens financiers modernes de pays utilisés. Une personnalité remarquable du commerce bucurestois à la moitié du XVIIIe siècle a été Constantin Boltașu. En 1773, on a construit à Bucarest l'édifice de la douane.

Les données ramassées dans les archives justifient la conclusion que la situation économique des pays roumains, mise en évidence par l'envergure du commerce bucurestois a représenté une réalité à laquelle les pouvoirs européens étaient intéressés, en déterminant les prévisions à caractère économique, contenues dans le Traité de Cuciuc Cainargi, en 1774.